



Fastställt  
2005-11-30

Ärendenummer  
511-5534-2004

Reviderad  
2006-12-15

Ärendenummer  
511-10995-06

## Bevarandeplan för Natura 2000 (enligt 17 § Förordningen om Områdesskydd (1998:1252))

*Område:* Lunnarna

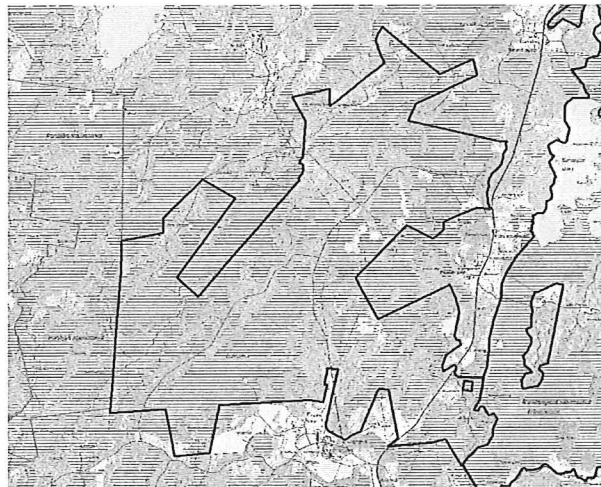
*Areal:* 1065,6 hektar

*Kommun:* Ljungby

*Områdestyp:* SCI & SPA

*Områdeskod:* SE0320228

*Ägare:* Stiftelse



Natura 2000-områden avsätts till skydd för vissa naturtyper och arter inom hela EU. Bevarandeplanen är ett dokument som beskriver vad syftet och målet är med varje enskilt Natura 2000-område. Bevarandesyfte och bevarandemål formuleras med utgångspunkt från vilka lokala förutsättningar som krävs för att angivna arter och naturtyper ska bestå i sk ”gynnsam bevarandestatus”. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument utan ett underlag för prövning av eventuella åtgärder i området. Dokumentet utgör även en vägledning för hur Natura 2000-området bör skötas för att bevaras och utvecklas. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen och kan revideras när ny kunskap tillkommer eller om omständigheterna i eller utanför området ändras.

### Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Rapporterad areal	Inventerad areal	Kod	Naturtypsbeskrivning
223,8	0,0	7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn
415,6	0,0	7110	*Högmossar
21,3	0,0	4030	Torra hedar (alla typer)
127,9	0,0	91D0	*Skogbevuxen myr

\*Naturtypen är prioriterad

### Ingående arter enligt habitatdirektivet

Inga noterade

### Ingående arter enligt fågeldirektivet

Kod	Art	Latinskt namn
A409	Orre	Tetrao tetrix tetrix
A108	Tjäder	Tetrao urogallus
A140	Ljungpipare	Pluvialis apricaria
A166	Grönbena	Tringa glareola
A166	Grönbena	Tringa glareola

### Beskrivning

Området sträcker sig från Hallandsgränsen i väster till Hunnsberget i nordöst och tangerar Årshultsmyren i sydöst. Det omfattar en vidsträckt öppen mosse, som bitvis är trädbevuxen samt långsträckta kärr och bäckar. Ute i mossen finns fastmarksöar med huvudsakligen barrskog. På Stora Osbjär finns rester av ljunghed med bl.a. cypresslumner. Hunnsberget är ett restberg som reser sig 40 meter över omgivningen. I branterna mot sydväst växer lövbarrblandskog.

### Bevarandesyfte

Syftet med området är att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de eventuella arter och livsmiljöer som förtecknats i området. Det främsta syftet med området är bibehålla ett opåverkat myrområde så att området utvecklas fritt och så att de typiska arterna finns kvar eller ökar i antal samt att på sikt återskapa ljungheden.

## Bevarandemål

### Bevarandemål för hela området:

- Arealen mosse (7110 och 7140) och skogsbevuxen myr (91D0) ska vara minst 767,3 ha varav arealen öppen mosse (7110) ska vara minst 415,6 ha.
- Återskapad areal torr hed ska minst vara 21,3 ha.
- Hela området ska ha en ostörd hydrologi.
- Förekommande grova tallar inom området ska värnas.
- De typiska arter som förekommer inom området ska finnas kvar och helst öka i mängd.

### Bevarandemål för den öppna mossen (7110, 7140):

- Utbredningen av hölJOR och mjukmattor ska bibehållas eller öka.
- Vegetationen är naturligt lågvuxen och krontäckningen för förekommande träd och buskar ska vara mindre än 25 %.

### Bevarandemål för den skogsbevuxna myren (91D0):

- Mängden död ved ska bibehållas eller öka i mängd.

### Bevarandemål för den torra heden (4030):

- Efter återskapande av heden ska den huvudsakligen hållas öppen och vedartad igenväxningsvegetation förekommer inte.
- Heden ska brännas minst vart 10:e år.
- Utbredningen av Cypresslumner ska öka.

## Beskrivning av naturtyper

Lunnarna utgörs till största delen av en högmosse (7110), men också kärr med (91D0) eller utan träd (7140) förekommer. Även en rest av ljunghed (4030) förekommer. Förutsättningar för att myren ska kunna bevaras är att hydrologi och kemi förblir opåverkad. Detta innebär bl.a. att markavvattning ej får utföras och onaturlig tillförsel av näring får ej ske. Täckningsgraden av botten- fält- busk och trädskikt bör inte förändras till att bli nämnvärt glesare eller tätare. Undantaget fall där förändringen är en för habitatet positiv effekt av restaureringsåtgärder eller där förändringar beror på naturliga klimatförändringar. På de skogsbevuxna delarna ska det fortsätta finnas en kontinuitet av träd med en varierad åldersstruktur inklusive gamla träd, samt träd av olika trädslag. Förekomsten av substrat är en förutsättning för att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte ska minska påtagligt. Arterna är bl.a. beroende av död ved, gamla och grova träd, naturlig dynamik vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällningar, översvämningar och insektsangrepp. Växtbetingelserna och pH för myren måste också vara rätt för vitmossans kvarlevnad. Heden har tidigare haft skog som dominerades av tall, men som avverkats och ersatts med gran. I gläntor i granplanteringen förekommer cypresslumner. För att heden ska återskapas och cypresslumner öka i förekomst, krävs avverkning av granen samt bränning. Gödsling, kalkning, dikning eller insädd av för naturtypen främmande arter ska inte förekomma om heden ska bibehållas.

## Beskrivning av arter

### Orre:

Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Björkknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer

varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km<sup>2</sup>.

**Tjäder:**

Tjädern kräver stora sammanhängande skogsområden som innehåller en variationsrik skog men även våtmarker (sumpskog, kärr och myr). Arten kräver vintertid förekomst av äldre talldominerade skogar, medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är tidvis en mycket betydelsefull faktor för hönan. Arten är starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Tjädern är en stannfågel. Arten rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km<sup>2</sup>.

**Ljungpipare:**

Ljungpiparen häckar med tynande bestånd i södra Sverige bland annat på trädlösa högmossar. Arten är beroende av stora sammanhängande öppna områden, minst 15 gärna mer än 90 ha, med låg och gärna något gles växtlighet. De häckande fåglarna utnyttjar också närliggande åkrar under födosök. I övervintringsområdet uppehåller sig ljungpiparen på öppna jordbruksområden. Ljungpiparen övervintrar huvudsakligen i västra och sydvästra Europa.

**Grönbena:**

Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankade stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Grönbenan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 km<sup>2</sup>. Arten övervintrar främst i tropiska Afrika, men delvis även i södra Afrika.

## Hotbild

- Skogsbruk i form av avverkningar, röjning och gallring annat än i naturvårdssyfte, markberedning, plantering och anläggandet av skogsbilvägar samt virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden, t. ex. markfuktigheten.
- Dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning kan påverka mossens hydrologi och kemi på ett negativt sätt, vilket i sin tur kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i området ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i områdets närhet kan också skada området genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Mossen påverkas idag negativt genom kvävenedfall från luft som härrör från trafik, jordbruk och andra till stor del långväga utsläpp till luft. Näringsnedfallet gör att vegetationsammansättning förändras med resultat att tidigare trädlösa torvmarker växer igen.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring.
- Brist på bränder är ett hot för många brandberoende arter. Avsaknaden av bränder kan ge en icke önskvärd tillväxt och resulterar i för skogen onaturliga vegetationsförändringar.
- Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand.

Ovan nämnda verksamheter och åtgärder kan påverka området negativt även om de utförs i angränsande områden.

### Orre:

Totalt sett finns ej något hot mot artens fortlevnad i Sverige. I takt med att skogsarealen ökat och ljunghedarna försvunnit har orren minskat i flera områden. Negativt för orren har även varit försvinnandet av skogsbetet, genom att skogen blivit allt tätare och därigenom allt sämre som födosökmiljö. Ytterligare en bidragande orsak till att orren får allt svårare att upprätthålla starka bestånd är att småjordbruken i skogsbygderna läggs ned och skogsplanteras i en mycket stor omfattning. I södra Sverige är omloppstiden för hyggen och ungskogar alltför kort för att kunna hysa livskraftiga bestånd. Skogarna i södra Sverige är dessutom alltför täta för att passa orren. Lövrika, luckiga och flerskiktade skogar har de senaste 50 åren blivit allt ovanligare genom skogsbrukets ändrade inriktning mot ensartade produktionsbarrskogar. Detta missgynnar orren som bl.a. är mycket beroende av björkens knoppar vintertid.

### Tjäder:

Totalt sett i Sverige finns ej något direkt hot mot artens fortlevnad. Tjädern har emellertid starkt missgynnats av det storskaliga skogsbruket, särskilt i södra och mellersta Sverige där betydande populationsnedgångar konstaterats. Det allvarligaste hotet i skogsbrukslandskapet är de förändringar som skett och fortfarande sker på landskapsnivå, t.ex. fragmentering, det vill säga uppsplittring av miljöer, och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna.

### Ljungpipare:

I södra Sverige är den kraftigt fortlöpande igenväxningen av öppna marker det stora hotet. Orsakerna till tillbakagången är flera, främst tidigare dikning och torrläggning av myrmark, ökad förekomst av träd och högväxta ris på högmossar till följd av atmosfäriskt nedfall av stora mängder kväve, minskad hävd av ljunghedar samt fragmentering av öppna marker genom igenväxning. Den minskade odlingen i södra Sveriges skogsbygder kan eventuellt försvåra situationen för det sydliga beståndet, då den leder till sämre födosöksförhållanden under den krävande ägglägningsperioden.

**Grönbenan:**

Det sydsvenska beståndet hotas av en utebliven hävd på sankar stränder. Dikning av myrmark, framför allt tidigare och i södra Sverige, har bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan.

**Bevarandeåtgärder med tidplan**

Igenväxningen av mosseplanet bör övervakas och på sikt kan det bli nödvändigt med åtgärder för att hålla mosseplanet huvudsakligen öppet och på så vis bevara god status.

Åtgärder för att minska nedfall av kväve från luft sker inom ramen för miljömålet "Ingen övergödning" främst genom nationellt och internationellt arbete.

Avverkning av gran inom Stora Osbjär för att återskapa heden senast 2015. Förekommande grov tall sparas.

Området ska brännas efter avverkning skett och därpå vart 10:e år.

**Bevarandeåtgärder enligt regelverk**

Enligt 7 kap 28 a § MB krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder i eller utanför ett Natura 2000-område, som på ett betydande sätt kan påverka miljön i det område som förtecknats enligt 27 §. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.

I Kronobergs län råder ett förbud mot markavvattning enligt 11 kap. 14 § miljöbalken och enligt 11 kap. 13 § miljöbalken gäller tillståndsplikt för markavvattning i hela Sverige. För skyddsdikning efter avverkning eller vid föryngringsavverkning gäller endast anmälningsplikt varför SVS bör ge råd om försiktighetsåtgärder i anslutning till förtecknade vattendrag.

Koncession eller tillstånd krävs för torvbrytning. (Lagen om vissa torvfyndigheter (1985:620) eller 12 kap. 1-2 §§ med respektive tillhörande förordningar).

Artskyddsförordningen gäller för samtliga förtecknade arter i området och enligt 1 § är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder också import, export och försäljning av levande och döda exemplar av orre som är olagligt fångade eller olagligt dödade i Sverige. Där förbjuds också förvaringen av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen).

Orre och tjäder får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905) Övriga tider på året är de fredade (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt samma lagstiftning är Ljungpiparen och Grönbenan fredade, också deras ägg och bon.

Orren och Ljungpipare är upptagna i Bilaga III i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Tjädern och Grönbenan är upptagna i Bilaga II i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Ljungpiparen och Grönbenan är upptagna i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter) och listas i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

### **Bevarandestatus**

#### **Nationellt:**

Totalarealen av högmossar, kärr och skogsbevuxen myr i landet har minskat under 1900-talet, men fortfarande finns stora arealer kvar. Uppodling, storskaliga torvtäkter, skogsbruk och markavvattningsprojekt är de vanligaste anledningarna till minskningen. Endast ett fåtal områden har en helt intakt hydrologi. Igenväxningen av mossar och kärr kan komma att bli ett allvarligt problem framöver.

#### **Lunnarna:**

Myrlandskapet är öppet och vidsräckt med ett mosseplan, vilket avbryts av kärr och fastmarksöar. Äldre diken är igenväxta och områdets hydrologi är i det närmaste ostörd. Heden är planterad men har goda förutsättningar att återskapas om granen avverkas och området bränns.

#### **Orre:**

Orrens Svenska population har uppskattats till minst 170 000 par (1990-talets mitt). Orren häckar i samtliga län. Många uppgifter från Götaland och Svealand tyder på starkt minskande stammar under 1990-talet. Den svenska andelen av den europeiska populationen (inkl. europeiska Ryssland) är minst 20 %.

BirdLife International betecknar orren som Sårbar i Europa.

Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala population inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

#### **Tjäder:**

Den svenska populationen har uppskattats till 84 000-110 000 par (1990-talets mitt). Tjädern häckar i samtliga län utom Gotland. Starka minskningar har under de senaste 30 åren registrerats i Götaland.

#### **Ljungpipare:**

Ljungpiparen häckar i flertalet svenska län. Det samlade svenska beståndet uppskattas till mellan 50 000 och 70 000 par varav närmare 90 % finns i fjällen. Arten har under 1990-talet minskat kraftigt på Sydsvenska högländet. Samtidigt som arten helt har försvunnit från vissa lokaler, har beståndet mer än halverats i andra regioner. Utvecklingen ser mycket dystert ut och stora insatser krävs för att bibehålla ett livskraftigt bestånd i landets södra delar.

BirdLife International listar ljungpiparen som Secure i Europa och menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

Arten är placerad i SPEC kategori 4, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, och att den har en tillfredsställande bevarandestatus inom regionen i stort.

#### **Grönbena:**

Grönbenan häckar i södra Sverige regelbundet endast på Sydsvenska högländet. Det svenska beståndet uppskattas till 50 000 – 100 000 par. Sedan mitten av 1980-talet har Grönbenan gått kraftigt tillbaka i södra Sverige.

BirdLife International listar Grönbenan som "Declining" i Europa och menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att den inom sitt europeiska utbredningsområde

har en otillfredsställande bevarandestatus.

### **Uppföljning av bevarandemålen**

Nationellt pågår ett arbete med att ta fram metoder och arbetssätt för uppföljning av naturtyper och arter i Natura 2000-områden och uppföljning kommer att ske i enlighet med av Länsstyrelsen fastställt uppföljningsprogram. Tillsvidare ges här förslag på tänkbara parametrar för uppföljningen.

- Arealen myrmark och skog fördelad på de olika naturtyperna.
- Mängden död ved samt gamla och grova träd i skogen.
- Täckning och höjd av vegetation samt utbredningen av höljor och mjukmattor på den öppna myren.
- Provrutor för kontroll av typiska arter.

### **Bilagor**

Bilaga 1: Översiktskarta



**Referenser**

Naturvårdsverket: Vägledningar för myndigheter  
(<http://www.naturvardsverket.se>)

Naturvårdsprogrammet, Länsstyrelsen 1989, områdesnr 70 och 71j

Våtmarksinventering, Länsstyrelsen 1987, områdesid 04C8J07, 04D9A01,  
04D9A03 och 04D9A04

Riksintresse för naturvård, områdesnr NRO07004

Myrskyddsplan för Sverige, Naturvårdsverket 1994

Nyckelbiotopsinventeringen, Skogsvårdsstyrelsen 1993-1998



LÄNSSTYRELSEN  
I KRONOBERGS LÄN



---

Postadress	Gatuadress	Telefon	Telefax	E-post	Hemsida
351 86 VÄXJÖ	Kungsgatan 8	0470-860 00	0470-862 20	lansstyrelsen@g.lst.se	www.g.lst.se